

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

DOI: 10.5281/zenodo.1445445

ШТАНГРЕТ А.М.,

ШТАНГРЕТ І.А.

Передумови покращення інформаційно-аналітичного забезпечення бюджетування будівельного підприємства

В умовах посилення невизначеності в середовищі функціонування для забезпечення ефективного управління підприємством, в т.ч. будівельним, зростає потреба у формуванні інформаційного підґрунтя прийняття кожного управлінського рішення. Таким підґрунтям повинно бути інформаційно-аналітичне забезпечення, важливою складовою якого є обліково-аналітичне забезпечення. З'ясовано, що специфіка діяльності будівельних підприємств вимагає в процесі управління використовувати не лише дані зафіксовані бухгалтерською службою в господарських операціях, але й такі, що є основою для оперативного коригування поточних й стратегічних планів, тобто в умовах застосування бюджетування. Розглянуто можливість покращення системи інформаційно-аналітичного забезпечення бюджетування завдяки удосконаленню обліково-аналітичного забезпечення. Розроблено схему інформаційного простору обліково-аналітичного забезпечення будівельного підприємства, яка визначає роль та завдання обліково-аналітичного забезпечення в процесі поточного управління та управління проектами будівельного підприємства.

Ключові слова: інформаційно-аналітичне забезпечення, бюджетування, інформаційний простір.

ШТАНГРЕТ А.М.,

ШТАНГРЕТ І.А.

Предпосылки улучшения информационно-аналитического обеспечения бюджетирования строительного предприятия

В условиях усиления неопределенности в среде функционирования для обеспечения эффективного управления предприятием, в т.ч. строительным, растет потребность в формировании информационного основания принятия каждого управленческого решения. Таким основанием должно быть информационно-аналитическое обеспечение, важной составляющей которого является учетно-аналитическое обеспечение. Выяснено, что специфика деятельности строительных предприятий требует в процессе управления использование не только данные зафиксированных бухгалтерской службой в хозяйственных операциях, но и являющиеся основой для оперативной корректировки текущих и стратегических планов, то есть в условиях применения бюджетирования. Рассмотрена возможность улучшения системы информационно-аналитического обеспечения бюджетирования благодаря совершенствованию учетно-аналитического

обеспечения. Разработана схема информационного пространства учетно–аналитического обеспечения строительного предприятия, определяющая роль и задачи учетно–аналитического обеспечения в процессе текущего управления и управления проектами строительного предприятия.

Ключевые слова: информационно–аналитическое обеспечение, бюджетирования, информационное пространство.

SHTANGRET A.M.,
SHTANGRET I.A.

Prerequisites for improving the information and analytical support of the construction company budgeting

In condition of increased generality in the functioning in the environment for the ensuring effective management of the enterprise, including construction, the need is growing for the formation of the information basis for the adoption of each management decision. Such foundations should be the information–analytical support, an important part of which is accounting and analytical support. It has been found out, the specifics of the activities of building companies requires to use in the management process not only the data records by the accounting service in business operations, but also those that have been form the basis for the operative adjustment of the current and strategic plans in the context of budgeting. It has been the possibility considered the of improving the information and analytical budgeting system through improving accounting and analytical support. It has been the developed scheme of the information space of the accounting and analytical support of the construction company, which defines the role and tasks of the accounting and analytical support in the process of the current management and project management of the building enterprise

Keywords: informative – analytical support, budgeting, information space

Постановка проблеми. Розширення виробничих процесів, ефективність, оптимізація розвитку будівельного підприємства залежить від уміння управлінського персоналу швидко адаптуватися до зміни середовища функціонування. Саме тому в сучасних, динамічних та турбулентних умовах виникає потреба у використанні нових інструментів, які допоможуть підвищити ефективність управління як з стратегічної точки зору, так і за окремими підсистемами обліку, контролю, аналізу. Для посилення конкурентоспроможності будівельного підприємства потрібно вдосконалити інформаційно–аналітичне забезпечення. Вирішення цієї проблеми можливо через упорядкування процесу отримання, опрацювання, накопичення, аналізу та передачі інформації для забезпечення процесу прийняття управлінських рішень, тобто побудови комплексної системи інформаційно–аналітичного забезпечення бюджетування будівельного підприємства з урахуванням турбулентного середовища.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сьогодні активно здійснюються дослідження, які присвячені питанню підвищення ефективності управління інформаційно–аналітичного забезпечення бюджетування та обліково–аналітичного забезпечення, як складової інформа-

ційно–аналітичного забезпечення. Наприклад в роботі [10] надано авторський підхід до рішення проблеми обліково–аналітичного забезпечення управління організації в частині розробки оціночних індикаторів направленості моделі управління організації та визначення їх наповнення.

Робота [11] присвячена питанням формування обліково–аналітичного забезпечення підприємства, що забезпечить упорядкування процесу отримання, оброблення, накопичення, передачі інформації для всебічного забезпечення процесу прийняття рішень. В дослідженні проаналізовано основні підходи до управління підприємством та запропоновано використати для побудови обліково–аналітичного забезпечення логістичні принципи, які дадуть змогу створити єдиний інформаційний простір обліково–аналітичного забезпечення, що потребує реорганізації інформаційних потоків.

В роботі [5] наукова новизна дослідження полягає в удосконаленні інформаційно–аналітичного забезпечення управління витратами підприємства, відмінність якого полягає у врахуванні сценарію стратегічної поведінки підприємства та орієнтуванні на стан управління параметрами його бізнес–процесів при відборі та визначенні цільових орієнтирів.

У статті [9] досліджено методичні аспекти інформаційного забезпечення управлінського обліку витрат у системі бюджетування; здійснено пошук шляхів удосконалення методики інформаційного забезпечення; розроблено та запропоновано до впровадження на нафтопереробних підприємствах методичну модель управлінського обліку витрат у системі бюджетування з метою підвищення ефективності роботи центрів відповідальності та підприємства в цілому.

Віддаючи належне науковій та практичній значущості праць згаданих учених, необхідно зазначити, що у вітчизняній і зарубіжній літературі дотепер не знайшли належного відображення деякі важливі аспекти формування інформаційно-аналітичного забезпечення для цілей бюджетування будівельного підприємства.

Метою статті є обґрунтування теоретичних положень щодо удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення бюджетування будівельного підприємства.

Виклад основного матеріалу. Створення системи ефективного управління діяльністю будівельного підприємства потребує чіткого розуміння концептуальних основ в формуванні системи управління. Однією з складових, завдяки якій можливе збільшення ефективності управління діяльністю будівельних підприємств, є удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення за рахунок удосконалення обліково-аналітичного забезпечення. Відомо, що базисом формування обліково-аналітичної системи виступає інформація. Тому в першу чергу потрібно визначити сутність дефініції «інформація». Різні дослідники дефініцію «інформацію» визначають по-різному. Наприклад, М.С. Пушкар зазначає, що «...інформація – це субстрат, необхідний і обов'язковий для того, щоб оцінити ситуацію, виробити можливі альтернативи управлінських рішень та відібрати найдоцільнішу з них для практичного використання...» [8, с. 125]. В свою чергу А.Д. Шеремет [12, с. 104] та М.А. Вахрушина [2, с. 57] під інформацією розуміють факти, тобто результати спостережень, усе те, що певним чином розширює знання. Як вважає автор [4] існують два підходи до визначення змісту поняття «інформація», а саме: атрибутивний і функціональний. Атрибутивний підхід приводить до висновку, що інформація є об'єктивною властивістю усіх матеріальних об'єктів (інфор-

мація – це атрибут матерії), а функціональний – що інформація є умовою і результатом спрямованої активності й тому вона виникає тільки на соціально свідомому рівні. З цієї точки зору – інформація, якою обмінюються члени суспільства, обов'язково пов'язана з відбиттям реальності.

Процес управління підприємством передбачає збирання, узагальнення, оброблення, аналізування та передавання інформації між різними рівнями управління та підрозділами для прийняття відповідними суб'єктами певних управлінських рішень. Для задоволення інформаційних потреб широкого кола користувачів потрібна сукупність засобів, процедур, процесів, послідовностей і т.д., застосування яких повинно уможливлувати функціонування механізму інформаційного забезпечення управління суб'єктом господарювання.

Основою інформаційного забезпечення системи управління є облікова та аналітична інформація. Саме така інформація, на думку Л. Гнилицької, повинна сприяти взаємодії між окремими структурними підрозділами певного підприємства [3]. Більш того, на думку колективу науковців під керівництвом Н. Маренкова, частка обліково-аналітичної інформації в системі інформаційного забезпечення діяльності суб'єкта господарювання становить близько 70% від загального обсягу економічної інформації [1]. Звідси можна зробити висновок, що обліково-аналітична інформація є важливою складовою інформаційної системи підприємства, яка дозволяє отримувати дані щодо ключових етапів господарської діяльності, тобто придбання ресурсів, виробництва та реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і т.д.

Доцільно підкреслити, що в сучасних умовах обліково-аналітична інформація передбачає не лише узагальнення інформації бухгалтерського обліку із подальшими застосуванням методів економічної аналізу, але вимагає комплексного підходу для визначення змін у внутрішньому та зовнішньому бізнес-середовищі.

Застосування терміну «обліково-аналітичне забезпечення» передбачає своєчасне надходження обліково-аналітичної інформації, що відповідає потребам відповідного користувача стосовно ступеня узагальнення та обробки усіх ключових параметрів фінансово-господарської діяльності підприємства та зміни середовища функціонування. Відповідно до зазначеного, обліково-аналітичне забезпечення має озна-

ки системи, оскільки вона містить окремі частини (підсистему обліку, підсистему аналізу та підсистему аудиту), які взаємопов'язані між собою, а також наявні принципи та властивості, що забезпечують формування механізму взаємоузгодженого досягнення поставлених цілей.

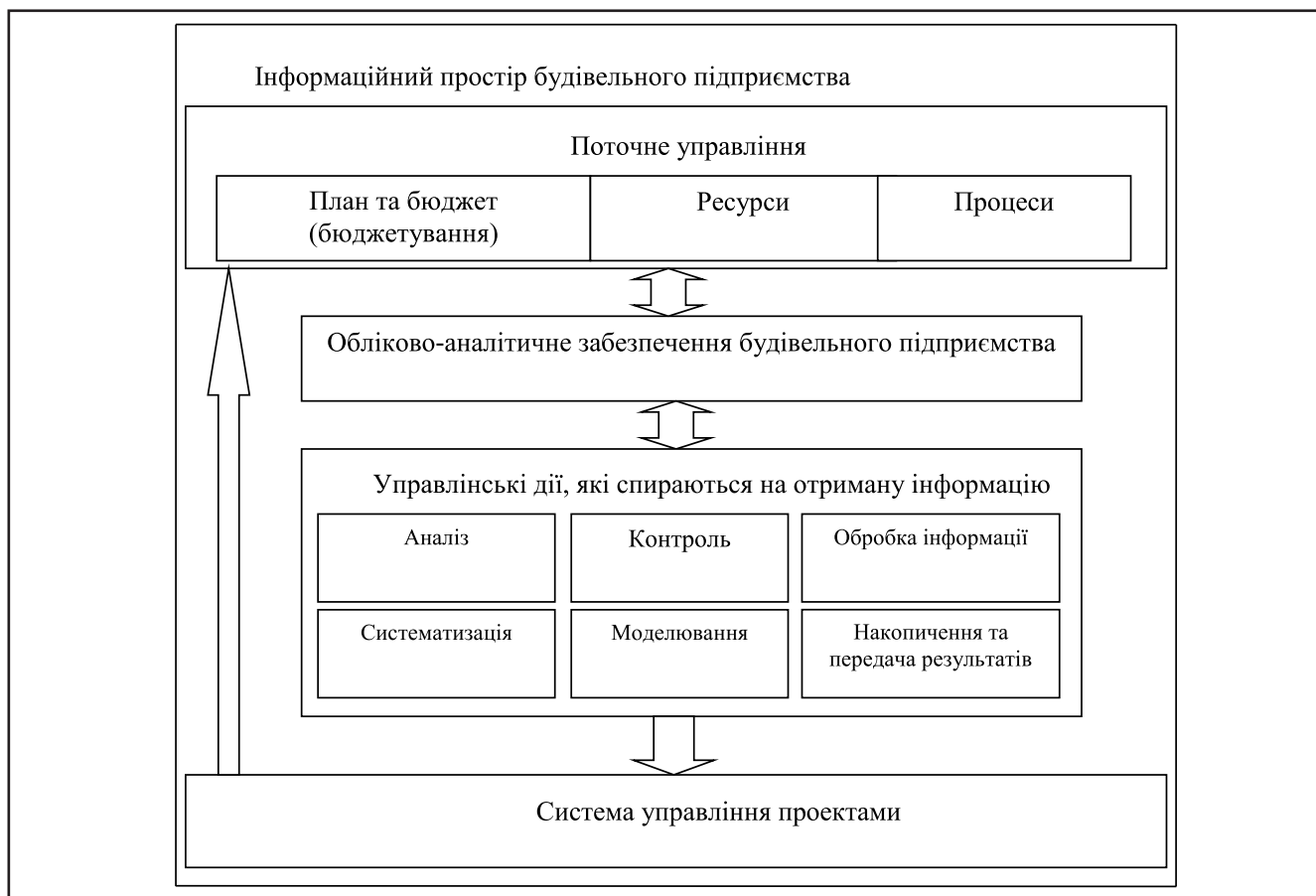
Узагальнюючи, можна стверджувати, що система обліково-аналітичного забезпечення об'єднуючи підсистеми обліку, аналізу і аудиту шляхом використання інформаційних потоків уможливорює формування своєчасної та якісної інформації щодо основних аспектів діяльності підприємства для прийняття адекватних управлінських рішень. Метою такої системи є задоволення інформаційних потреб усіх користувачів.

Говорячи про ефективність діяльності будівельного підприємства, потрібно говорити про використання ефективних методів і форм управління, аналізу, контролю, які мають мати відповідне інформаційне забезпечення, яке в свою чергу утворює інформаційний простір. Традиційно, інформаційний простір обліково-аналітичного забезпечення базується на даних бухгалтерського обліку, яка в свою чергою є базою

отримання інформації про господарську діяльність будівельного підприємства.

Дані бухгалтерської системи дозволяють фіксувати господарські операції, що дає змогу мати інформацію про минулі події. Водночас для ефективної роботи будівельного підприємства управлінський персонал має створити таку систему управління, яка дозволила би мати інформацію не тільки за минулі періоди, а й відтворювати інформацію для аналізу та контролю в поточному (оперативному) періоді з можливістю спрогнозувати розвиток подій. Подібної думки притримується автор роботи [6]. Крім того, потрібно відмітити, що для більш ефективної діяльності будівельного підприємства бухгалтерську документацію слід пов'язати з даними бюджетування, що дозволить в оперативному режимі мати інформацію про виконання плану та визначити відхилення з одночасним корегування та ліквідацією негараздів в управлінській політиці.

Для того, щоб говорити про створення ефективного обліково-аналітичного забезпечення будівельного підприємства потрібно при формуванні управлінської політики обов'язково звернути ува-



Інформаційний простір обліково-аналітичного забезпечення будівельного підприємства

гу на: 1) критично переглянути існуючу на підприємстві управлінську концепцію, яка ґрунтується на організаційній структурі, визначити відповідальність та обов'язки кожного відділу/співробітника, підходи до прийняття рішень та інше; 2) структуру, склад, необхідність, актуальність та якість інформації, яка формує інформаційний простір для прийняття рішень управлінського персоналу.

Схематично інформаційний простір обліково-аналітичного забезпечення будівельного підприємства наведено на рисунку.

В залежності від специфіки підприємства, з урахуванням впливу сезонності на будівництво, потреба в інформації з часом може змінитись. При цьому усі процеси, які відбуваються в інформаційному просторі обліково-аналітичного забезпечення та формують систему управління будівельними проектами, можливо поділити на дві складові: 1) поточне управління (це реєстрація та документарний супровід процесів, які відбуваються під час бюджетування, ресурсозабезпечення будівельного підприємства та виробничі процеси); 2) управлінські дії, які виникають при отриманні результатів діяльності.

Розглядаючи складові інформаційного простору обліково-аналітичного забезпечення (див. рис) також потрібно звернути увагу на те, що управлінська система та обліково-аналітична система має представляти собою замкнуту систему.

Потрібно відмітити, що одним з способів управління інформацією, а саме інформаційними потоками, є процесний підхід до управління, в рамках якого передбачається впровадження різноманітних сучасних нових підходів управління. Одним з яких є логістичний підхід до управління. Використання логістичного підходу в системі управління інформаційно-аналітичного забезпечення дає можливість будівельному підприємству забезпечити більшу конкурентоздатність через оптимізацію власної інформаційної системи. Це можливо досягти завдяки скороченню часу отримання/обробки/передачі інформації при використанні сучасних інформаційних технологій.

Висновки

В сучасних умовах для ефективної роботи будівельні підприємства повинні вирішувати задачі, які пов'язані з формуванням адекватної управлінської стратегії діяльності будівельного підприємства, адекватної організаційної структури інформацій-

но-аналітичного забезпечення, що дозволить мінімізувати час на прийняття управлінських рішень, забезпечити можливість моделювання (прогнозування) та оцінки рівня ліквідності та ризиків. Розроблена схема інформаційного простору обліково-аналітичного забезпечення враховує специфіку господарської діяльності будівельних підприємств, поточні умови та стратегічні завдання їх сталого розвитку. Подальші дослідження будуть направлені на вивчення можливостей використання принципів логістики при формуванні інформаційно-аналітичного забезпечення бюджетування будівельних підприємств.

Список використаних джерел

1. Бухгалтерский учет в России в XXI веке : учебное пособие; под. общ. ред. Н.Л. Маренкова. Москва : Эдиториал УРСС, 2002. 296 с.
2. Вахрушина М. А. Бухгалтерский управленческий учет : [учеб. пособ.]. Москва : ЗАО «Финстатинформ», 1999. 359 с.
3. Гнилицька Л. В. Обліково-аналітична інформація як визначальний чинник забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання URL : http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/vsunu/2011_3_2/Gnilicka.pdf.
4. Іванов В. Ф. Поняття «інформація» у різних науках. URL : <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=41>
5. Клімов А. В. Удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення управління витратами підприємства // Науковий вісник Полісся. 2015. № 4 (4). С.68–75.
6. Лук'янчикова Ю.В., Попова Ю.М. Інформаційні потоки в системі управління організацією. URL : http://confer-dsum.ucoz.ua/_fr/0/7120405.pdf.
7. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою підприємства : моногр. / за заг. ред. А. М. Штангрета. Львів : Укр. акад. друкарства, 2017. 276 с.
8. Пушкар М. С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів) : монографія. Тернопіль : Карт-бланш, 2006. 334 с.
9. П'ятничук І. Д. Удосконалення методики інформаційного забезпечення управлінського обліку витрат у системі бюджетування на нафтопереробних підприємствах // Вісник Прикарпатського університету. Економіка. 2014. Випуск X. С. 253–257.
10. Смелик Р.Г., Калицкая И.В. Совершенствование усетно-аналитического обеспечения управления организации // Экономический анализ: теория и практика. 2011. №8(215). С. 17–27.

11. Титенко Л.В. Логістичні принципи формування обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління підприємством // Економіка і суспільство. 2017. №13. С. 1408–1418.

12. Управленческий учет : учеб. пособ. / под ред. А.Д. Шеремета. Москва : ФБК–ПРЕСС, 1999. 512 с.

References

1. Marenkova N. L. (2002), Buhgalterskij uchet v Rossii v NHI veke [Accounting in Russia in the 21st century], Moskva : Jeditorial URSS [in Russian].

2. Vahrushina M. A. (1999), Buhgalterskij upravlencheskij uchet [Accounting management accounting], Moskva : ZAO «Finstatinform» [in Russian].

3. Gnylyczka L. V., Oblikovo-analitychna informaciya yak vyznachal'nyj chy'ny'k zabezpechennya ekonomichnoyi bezpeky` sub'yektiv gosподaryuvannya [Accounting and analytical information as a determinant of economic security of economic entities]. URL : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vsunu/2011_3_2/Gnilicka.pdf. [in Ukrainian].

4. Ivanov V. F. Ponyattya «informaciya» u rizny'x naukah [The notion of "information" in various sciences]. URL : <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=41> [in Ukrainian].

5. Klimov A. V. Udoskonalennya informacijno-analitychnogo zabezpechennya upravlinnya vy`tratamy` pidpr'yemstva [Improvement of information and analytical support for enterprise expenses management]. Naukovy`j visny`k Polissya. 2015. Vol. 4 (4): 68–75. [in Ukrainian].

6. Luk'yanchy`kova Yu.V., Popova Yu.M. Informacijni potoky` v sy`stemi upravlinnya organizacijeyu [Information flows in the organization management system]. URL : http://confer-dsum.ucoz.ua/_fr/O/7120405.pdf. [in Ukrainian].

7. Shtangreta A. M. (2017), Oblikovo-analitychne zabezpechennya upravlinnya ekonomichnoyu bezpekoju pidpr'yemstva [Accounting and analytical support for managing the economic security of the enterprise], L`viv : Ukr. akad. drukarstva [in Ukrainian].

8. Pushkar M. S. (2006), Kreaty`vny`j oblik (stvorennya informaciyi dlya menedzheriv) [Creative Accounting (Creating Information for Managers)], Ternopil` : Kart-blansh, [in Ukrainian].

9. P'yatny`chuk I. D. Udoskonalennya metody`ky` informacijnogo zabezpechennya upravlin`s'kogo obliku vy`trat u sy`stemi byudzhetyuvannya na naftererobny`x pidpr'yemstvax [Improvement of the methodology of information provision of managerial

cost accounting in the budgeting system at refineries]. Visny`k Pry`karpats`kogo universy`tetu. Ekonomika. 2014. Vol. X: 253–257 [in Ukrainian].

10. Smelik R.G., Kalickaja I.V. Sovershenstvovanie usetno-analicheskogo obespechenija upravlenija organizacii [Improvement of analytical support for organization management]. Jekonomicheskij analiz: teorija i praktika. 2011. Vol. 8(215): 17–27. [in Ukrainian].

11. Ty`tenko L.V. Logisty`chni pry`ncy`py` formuvannya oblikovo-analitychnogo zabezpechennya strategichnogo upravlinnya pidpr'yemstvom [Logistic principles of formation of accounting and analytical support of strategic enterprise management]. Ekonomika i suspil`stvo. 2017. Vol. 13: 1408–1418. [in Ukrainian].

12. Sheremeta A. D. (1999), Upravlencheskij uchet [Management Accounting], Moskva : FBK–PRESS [in Russian].

Дані про авторів

Штангрет Андрій Михайлович,

доктор екон. наук, професор, (завідувач кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і оподаткування) Українська академія друкарства

e-mail: shtangret.am@ukr.net

Штангрет Ірина Андріївна,

студент 3-го курсу спеціальності «Облік і оподаткування» Українська академія друкарства

e-mail: irunastangret@gmail.com

Данные об авторах

Штангрет Андрей Михайлович

доктор экон. наук, профессор, (заведующий кафедры финансово-экономической безопасности, учета и налогообложения) Украинская академия книгопечатания

e-mail: shtangret.am@ukr.net

Штангрет Ирина Андреевна,

студент 3-го курса специальности «Учет и налогообложение» Украинская академия книгопечатания

e-mail: irunastangret@gmail.com

Data about authors

Andriy Shtangret,

doctor of economic sciences, professor Ukrainian Academy of Printing, Lviv

e-mail: shtangret.am@ukr.net

Iryna Shtangret,

Student Ukrainian Academy of Printing, Lviv

e-mail: irunastangret@gmail.com